

LBRIS

We know
books

CIPRIAN EMANUEL CRISTEA

Ucenicul pe calea desăvârșirii

Ghid de Masonerie aplicată

In simbolistica Ordinului, se vorbește despre un avion ale cărui aripi sunt reprezentate de cluburile Lyons și Rotary, între ele aflându-se fuzelajul constituit din Lojile Masonice. „Aripile” sunt la vedere și se ocupă, în principal, de acte filantropice, de ajutorare a celor aflați în suferință ori de proiecte concrete pentru sprijinirea excelenței. „Fuzelajul” este partea spirituală, preocupată și ea de „a face dintr-un om bun un om și mai bun”, însă dintr-un om „cufundat în tenebre” un om conștient de menirea și de posibilitățile sale.

Dar ce este omul? Erich Fromm în „*Despre dragostea de a trăi*” răspunde că „*Dacă un om ar fi un obiect, am putea să întrebăm ce este el și l-am putea defini ca pe un obiect din natură sau ca pe un produs industrial. Dar omul nu este un obiect și nici nu poate fi definit ca un obiect. [...] Omul nu este un obiect, ci o ființă vie care se află într-un permanent proces de*

dezvoltare”. În acest scop, atelierele Masonice inițiază prospectarea devenirii umane prin planșe de arhitectură. Planșele rămân în templu, de unde, în cel mai bun caz, ies doar prin acumulările spirituale ale Fraților.

Ceea ce ne propun cartea și demersul practic al autorului EVOLUȚIEI SPIRITUALE face un pas înainte: acumulările spirituale ies din atelier și sunt puse la dispoziția celor mulți. Este o completare revoluționară, puțin întâlnită. Dar pentru a înțelege acumulările spirituale, pentru a le identifica măcar, publicul trebuie să se afle cel puțin cu un picior pe prima treaptă a scării spre lumină.

În lumea profană, ca și la Inițierea calfei, vorbim despre „cele cinci simțuri”, or, în realitate, omul are mult mai mulți receptori și este în permanență bombardat de o infinitate diversă de stimuli. Pentru a putea recepționa unii dintre acești stimuli și pentru a putea, apoi, transforma senzațiile astfel asimilate în percepții, nu sunt îndeajuns doar instrumente tehnice performante, ci este nevoie de învățare.

Revenind la definirea omului, el se deosebește de animal (și) prin dialogul cu eternitatea pe care îl duce mereu cu sine - conștient sau nu. Profanul își pune obsesiv marile întrebări, iar inițiatul este pregătit pentru răspunsurile treptat tot mai adecvate. Drumul pe scara cunoașterii nu este nici ușor și nici scurt. Și nici măcar nu-l duce pe cel ce s-a avântat pe această cale până la ultimul punct. Tot doar treptat, Frații devin conștienți de ce-i așteaptă și de plata pe care trebuie s-o plătească: o plată în timp, în eforturi și, uneori, prețul este chiar viața. Masonii sunt zidari și se străduiesc să aducă și să șlefuiască piatra brută la înălțarea templului

cunoașterii. Miticii arhitecți ai piramidelor, apoi, pe rând, Hiram Abif, Gerhard von Ryle (Magister Gerardus), Gaudi etc., precum și victimele colaterale, asemenea Anei lui Manole, au fost jertfiți pentru marile construcții.

De multe ori se întâmplă să trecem în drumul nostru zilnic pe lângă edificii împodobite cu semne pe care nici nu le luăm în seamă. În centrul Aradului, Parcul Buda Bujor poate bucura privirea oricărui trecător. Dar puțini sunt cei care măcar bănuiesc sensurile ascunse la tot pasul în simbolurile sculpturilor. Câți văd în piesele din parc sensurile dispuse să se arate doar celor ce sunt în stare să le descifreze? „*Ca și în cazul poveștilor din hermeneutica Masonică, și în sculptură semnificația depinde de privitor, iar, uneori, o imagine «spune mai mult decât o mie de cuvinte». Privit de o mie de persoane, ansamblul sculptural se transformă într-o mie de povești diferite*” suntem preveniți în carte. O scriere unică prin aceea că, transpune epica și simbolistica Masonică în agora, devenind ghid și totodată carte de învățătură pentru cine vrea să afle mai multe despre ceea ce îl roade fără măcar a-i putea verbaliza originea.

Ciprian Emanuel Cristea ne vorbește în „ghidul privitorului” despre simboluri, mituri, vise, obiceiuri, gesturi, credințe, forme, figuri, culori, numere. Acestea toate cu sensuri directe și cu sensuri discrete. „Dacă selectăm indiciile și elaborăm o conexiune între referințele simbolice pe care artiștii le-au intercalat în picturile și artefactele lor, ochii noștri se vor deschide către un domeniu bogat în aluzie și semnificație ascunsă. Capacitatea de a mânuși puterea veche de când lumea a simbolismului permite atât artistului, cât și privitorului

operei de artă să călătorească mult dincolo de limitele imaginii creatoare și a convențiilor culturale pentru a pătrunde adânc în *psyche*-ul uman. (Clare Gibson)

La fel ca și cărțile sfinte, impregnate ele însele de simboluri, și viața laică este privită și înțeleasă în mod diferit în funcție de inteligență, sănătate, experiență proprie, cunoștințe acumulate, vârstă, timp istoric și social, dar și instrucție. Asemenea cărților sfinte, ne traducem ceea ce simțim și ceea ce percepem din jur atât prin sensul literal sau prin cel alegoric, prin sensul tropologic (relativ la moravuri) sau prin sensul anagogic (înălțarea divină). Aceste sensuri ni se deconspiră treptat doar prin Inițiere, sensul anagogic fiind ultima revelație.

Individul om ia puține decizii majore în viață, adică decizii care îi schimbă traseul de până atunci. Inițierea și acceptarea vieții Masonice este o astfel de decizie majoră, la fel ca și alegerea profesiei, căsătoria sau schimbarea locului de muncă. Dar toate acestea pot veni și din întâmplare, pe când Inițierea în Ordin este o alegere deliberată, conștientă de sacrificiile și obligațiile pe care le incumbă. Iar prima obligație este tăcerea. După cum se știe, „la început a fost cuvântul”, (Ioan Evangelistul), iar fără cuvânt nu există înțelegere.

Cei vechi vedeau în „Nomen est omen” dictatura destinului. Dar cuvântul este mai mult: el este singurul care dă sens obiectului. Drept debut al învățării, încă de la Crotona lui Pythagora și poate chiar mai devreme, tăcerea este considerată indispensabilă pentru ucenic, ea permite focalizarea într-un punct nedeturnat de alți stimuli, de stimulii deveniți perturbatori. „Păstrând tăcerea ca demers activ sau pasiv în limite rezonabile, se poate

spune despre ea că se menține în cadrul limbajului, fiind o formă de limbaj, atunci când se implică activ într-un dialog și părăsește sfera limbajului atunci când îmbracă o formă pasivă, când nu mai participă la dialog” (Gh. Schwartz). Dar tăcerea activă nu este indispensabilă doar pe primele trepte ale scării, ea este la fel de importantă și în înțelegerea anagogică, în înălțarea divină - căutată în retragerea în deșert, drept pildă, de Sfinții Părinți ai Bisericii.

După tăcere, urmează dialogul, cuvintele spuse. „De la Leibnitz încoace, orice program raționalist se angajează să caute ansamblul de reguli formale cărora universul structurilor posibile trebuie să li se supună. Intuiția teoreticianului, ajutată de o solidă capacitate de judecată, este singura cale de acces în acest univers ascuns” (cf. Dezbaterea dintre Jean Piaget și Noam Chomsky). Lucru perfect valabil și pentru propunerea de față. Dacă drumul, „munca unui Mason nu se termină niciodată”, începutul acesta este eliminatoriu.

Și, astfel, se ajunge la receptarea și descifrarea mirabilului, iar „o caracteristică importantă a mirabilului o constituie, în primul rând, natura sa vizuală. Etimonul latin al termenului mirabilis derivă din rădăcina mir prezentă în termenii miror, mirare (a se mira), mirus (uimitor) Pentru a se mira măcar, trecătorul trebuie să descopere obiectul misterului pentru ca acesta să i se pară „uimitor”. (Fiindcă „lucrul nu este ceea ce apare, este semn pentru altceva” ne amintește autorul, citându-l pe Umberto Eco.

Și tot autorul este cel ce ne spune că „Astfel, prin investirea simbolică, orice lucru poate trimite la o altă realitate, cu alte cuvinte poate evoca un

alt lucru decât ceea ce pretinde a fi sau a arăta la o primă privire (a nu se citi în grabă, pripă), o scurtă contemplare fără cunoaștere. În această viziune, a observa și a învăța presupun, înainte de toate, a cerceta, a descoperi semnificațiile ascunse ale ființelor și lucrurilor. După cum spusesese și Sfântul Pavel, calea este «per visibilia ad invisibilia», ceea ce ducea la un întreg lanț de cauze și efecte în care identificarea se făcea în baza corespondențelor stabilite între lucruri” (C. E. Cristea).

Or, pentru a se accede la un limbaj inteligibil între convivi, este nevoie ca:

1. simbolurile să fie descoperite;
2. simbolurile să fie decriptate în același mod, stabilind codul comun al dialogului, în funcție de nivelul de Inițiere;
3. obiectele și îndemnul să fie percepute în același fel;
4. realitatea numită să fie tradusă în trăire.

Spuneam că nu orice trecător înțelege sensurile ascunse la tot pasul în simbolurile sculpturilor. Acestea nu sunt secrete, ci doar suficient de discrete pentru a nu se releva decât pe măsura inițierii.

De exemplu, în apa din fântână se află nu în tâmplător anumite mici sculpturi. Trebuie să privești cu atenție pentru a le descoperi. După care trebuie să fii suficient de inițiat pentru ca acele mici obiecte să-ți vorbească.

Totul, dimensiunile, distanțele, materialul din care este zămislit fiecare artefact, unitatea și grupul, direcția, culoarea, totul are o semnificație ezoterică făcând trimitere la vechi mituri, la credințe ancestrale, la numerologie. Totul este independent

și totul se unește într-un puzzle coerent pe măsură ce omul mai întâdescoperă fiecare segment, îl identifică, apoi îi deslușește celălalt sens, după care abia așezându-l la locul potrivit, îi înțelege tâlcul. Care nici el, tâlcul, nu este înțelesul final: pe măsură ce privitorul se desăvârșește și se implică activ, întregul tablou primește semnificații tot mai înalte.

„Atunci când omul individual reușește, printr-un proces natural și corespunzător, să elimine graba și violența, ajunge la unitatea cu sine prin acțiunea armonioasă a inteligenței și a voinței și

este pe cale să înțeleagă acea Unitate transcendentă care este perfecțiunea totalității Naturii. «Căci ceea ce este numit *absolut sau perfecțiunea absolută* este una și aceeași cu perfecțiunea naturii» (Arthur Edward Waite).

Evoluția spirituală este un ghid competent pentru una dintre cele mai subtile aplicații ezoterice în concret pe care mi-au fost dat să le întâlnesc.

Gheorghe SCHWARTZ

Capitolul I

EVOLUȚIA SPIRITUALĂ

Ceea ce mi-am propus în momentul conceperii și structurării acestei lucrări inițiatice, intitulată EVOLUȚIA SPIRITUALĂ, este de a releva Lumina dumnezeiască prin Artă și Simbol.

EVOLUȚIA SPIRITUALĂ reprezintă un ansamblu sculptural apărut recent în peisagistica arădeană, în Parcul Bujor Buda. Ansamblul este un omagiu adus Masonilor trecuți la Orientul Etern.

Frumusețea trăirilor, sentimentelor și a experiențelor pe care un om le are în viață este strâns legată de capacitatea lui de a primi Lumina.

Erudiție și integrare, în convergențele simboluri tematice ale ansamblului sculptural ce aduc mesaje și informații culese din lucrările Masoneriei universale, filosofie, hermeneutică și epistemologie, din științele culturii și ale religiei etc., domenii care își înnoiesc și își diversifică conținutul într-un ritm amețitor, cu precădere în ultimele două secole.

Interpretare și raționalitate ar putea fi considerată, în egală măsură, lucrarea EVOLUȚIA SPIRITUALĂ cu rădăcini adânci în hermetism, fapt care stârnește polemică la adresa hermeneuticii secolului XX, o sinteză umanistă interdisciplinară (cum și hermeneutica este), dar și un „jurnal filosofic” cu o implicită dimensiune testamentară.

Oricum ar fi judecată, lucrarea a fost realizată cu suflet și trebuie privită (și) cu sufletul. Sculptorul și cu mine vrem să vă câștigăm de partea noastră prin tezele și soluțiile analizate în cele două lucrări: MONUMENT MASONIC CENTENAR ROMÂN și EVOLUȚIA SPIRITUALĂ, prin tematica controversată a lucrărilor, precum și prin raportul dintre înțelegere și interpretare (corelat cu cel dintre exprimare și gândire) și, în plus, amendamentele Masonice aduse (cu privire la tradiție, creștinism). Interpretarea (relaționată sau nu cu tema comunicării) Marelui Maestru și a sculptorului privilegiază concepte filosofice de factură Masonică a exprimării în detrimentul filosofiei hermeneutice defnitorii.

Aparent, lucrarea nu forțează adeziunea nimănui, ci caută întotdeauna să respecte acel modus in rebus pe care protagoniștii lucrării se străduiesc mai întâi să-l identifice în orice fenomen supus cercetării, mai apoi asigurându-i expunerea în dimensiune, poziționare și alte aspecte caracteristice unui asemenea ansamblu sculptural.

Descrierea cu maximum de relevanță a statutului lucrării artistice nu este un lucru lipsit de complicații. Intenția formulată cu claritate încă din titlul ales, precum și polimorfismul fenomenului studiat, conservat ca atare prin utilizarea multiplelor simboluri Masonice, fac dificilă încadrarea ansamblului arhitectural **EVOLUȚIA SPIRITUALĂ** într-un gen anume.

Eterogenitatea sa se explică, pe de o parte, prin erudiția constitutivă a problematicii tratate, iar pe de altă parte prin ceea ce am putea numi geneza interioară a capodoperei, rod al unor cercetări și meditații laborioase asupra unor probleme cardinale. Eu i-aș spune „Ordo ab Chao!”

Conceptul și execuția au cunoscut o lungă și anevoioasă gestație. Lucrarea reprezintă și o sinteză interdisciplinară, născută din nevoia regândirii fundamentelor interpretării pe bazele unui nou spirit Masonic, curat, nealterat de corupție și de orgoliu. Toate acestea, cu concursul pe care nu doar principiile Masonice, cât mai ales filosofia Masonică și filosofia hermeneutică le-au creat în beneficiul umanității.

Din perspectiva noastră, a Masonilor, greutatea temei și a lucrării în sine stă, pe lângă expresivitatea Masonică a elementelor exprimate clar în acest ansamblu, chiar în punctul de incidență creat de interogarea problemelor hermeneuticii din un-

ghiul unor permanent căutate convergențe între hermetism și hermeneutica Masonică dar și a epistemologiei elaborată în decursul dezvoltării hermeneuticii filosofice de către Dilthey, Heidegger, Gadamer și noua epistemologie, pe seama căreia s-au dezvoltat multe științe moderne.

În sine, eforturile de conjugare a unor sisteme de gândire diferite și totuși asemănătoare – fie și numai prin geneza lor comună, care este mintea umană – reprezintă niște seducătoare lupte intelectuale, încununare sau nu de victorii. Ca în orice luptă de idei, în care autorul conceptului - Marele Maestru al **MARII LOJI REGIONALE SEVER FRENȚIU - LOJA DE RITUALISTICĂ COMPARATĂ ȘI CERCETĂRI MASONICE**, împreună cu autorul lucrării, sculptorul Camil Păcurar, își asumă rolul (dificil) de arbitri imparțiali și (de aceea) lucizi (adică în slujba strictă a raționalității), victoriile sau eșecurile se contabilizează diferit de la un caz la altul. Ele pot varia și în funcție de stadiul de iluminare al privitorului.

Cu un aer autentic, un jurnal de idei și concepte, lucrarea **EVOLUȚIA SPIRITUALĂ** se remarcă ca un tratat de hermeneutică Masonică, sculptat în marmură și bronz.

Fixarea asupra titlului **EVOLUȚIA SPIRITUALĂ**, cu caracterul vădit polemic la adresa hermeneuticilor clasicizate, ne obligă la formularea unei întrebări: este această lucrare o lucrare cu aspecte hermeneutice?

Răspunsul diferă în funcție de interpretarea întrebării.

Primul răspuns este, evident, **DA!** Este o lucrare de hermetism atât prin titlu, cât și prin tematica abordată. Pentru cei familiarizați cu